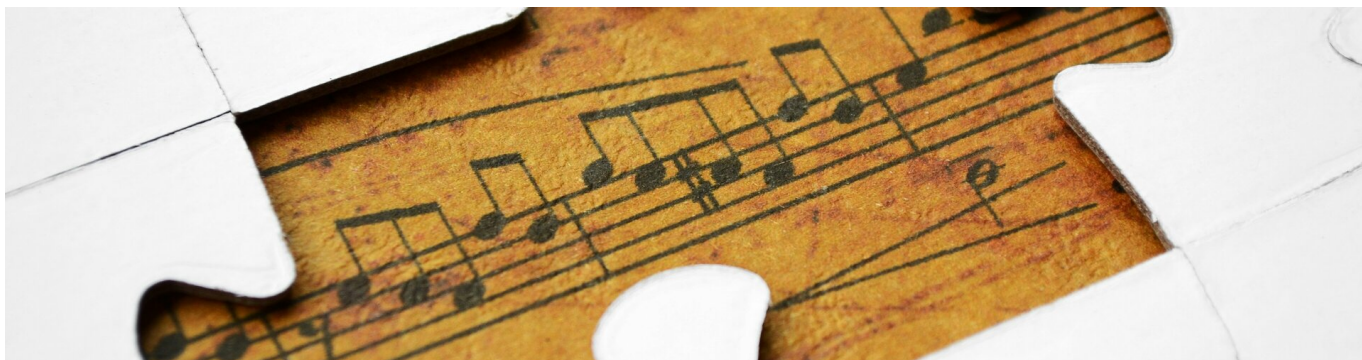

Jaki to instrument? Zagadki muzyczne.

- [Jaki to instrument? Zagadki muzyczne.](#)

Jaki to instrument? Zagadki muzyczne.

Źródło: online-skills, licencja: CC0.

Scenariusz lekcji dla nauczyciela

I. Indywidualna i zespołowa ekspresja muzyczna.

4. W zakresie słuchania i percepcji muzyki. Uczeń:

2) rozpoznaje ze słuchu:

A) brzmienie instrumentów muzycznych.

II. Język i funkcje muzyki, myślenie muzyczne, kreacja i twórcze działania.

3. Uczeń wykazuje się znajomością i dokonuje podziału:

1) instrumentów muzycznych ze względu na źródło dźwięku – nazywa i charakteryzuje je.

Nauczysz się

klasyfikować instrumenty muzyczne ze względu na budowę, źródło brzmienia i sposób wydobycia dźwięku;

wyjaśniać pojęcia: [Aerofony](#), [Chordofony](#), [Elektrofony](#), [Idiofony](#), [Membranofony](#), [Fortepian](#), [Wibrator](#);

rozpoznawać instrumenty na podstawie ich obrazu;

rozpoznawać instrumenty na podstawie ich dźwięku.

Klasyfikacja instrumentów

Podczas dzisiejszej lekcji, poprzez rozwiązywanie różnych zadań, utrwalisz swoją wiedzę na temat instrumentów muzycznych. Na początek rozpoczniesz od klasyfikacji instrumentów, czyli ich podziału.

Ćwiczenie 1

Dopasuj opis grupy instrumentów za względu na rodzaj wibratora (źródła dźwięku) do ogólnej ich nazwy.

Chordofony –
Membranofony –
Idiofony –
Aerofony –
Elektrofony –

Są to elektryczno-mechaniczne instrumenty muzyczne.

Instrumenty strunowe, w których wibratorem jest napięta struna.

Instrumenty, w których wibratorem jest drgające powietrze (instrumenty dęte).

Instrumenty, w których wibratorem jest napięta błona-membrana.

Są to instrumenty „samodźwięczne”, w których wibratorem jest ciało stałe mające własną sprężystość.

Istnieją też inne podziały poszczególnych grup instrumentów oparte na innych kryteriach, np. praktyczny podział na instrumenty strunowe, dęte i perkusyjne. Grupy te nadal można dzielić. Wśród strunowych wyróżniamy: smyczkowe, szarpane, i uderzane. Instrumenty dęte dzielą się na dęte drewniane i dęte blaszane. Instrumenty perkusyjne na melodyczne i niemelodyczne.

Ćwiczenie 2

Instrumenty smyczkowe to takie, w których źródłem dźwięku jest struna pocierana smyczkiem. Uporządkuj instrumenty smyczkowe od tego, który brzmi najwyżej do tego, na którym można zagrać najniższe dźwięki. Pomoże Ci w tym krótka prezentacja.

Prezentacja instrumentów smyczkowych (dźwięk wyk. muzycy z AMFN), CC BY 3.0

altówka

wiolonczela

skrzypce

kontrabas

Ćwiczenie 3

Przyporządkuj instrumenty strunowe do poszczególnych grup ze względu na sposób wydobywania dźwięku.

Smyczkowe

pianino

harfa

mandolina

gitara

banjo

klawesyn

kontrabas

wiolonczela

fortepian

bałałajka

skrzypce

klawikord

altówka

lutnia

Szarpane

Uderzane

Ciekawostka

1

1

Klawesyn to instrument strunowy klawiszowy. Jednak, jeżeli będziemy brać pod uwagę sposób wydobywania dźwięków, wówczas możemy go zakwalifikować do instrumentów strunowych szarpanych. Klawesyn nie ma tak jak w fortepianie młoteczków, które uderzają w struny, lecz inny mechanizm, który te struny szarpie. Na fotografii pokazany jest skoczek klawesynu z piórkiem, które szarpie strunę. Stąd klawesyn to również instrument strunowy szarpany.

Bartłomiej Bulicz, Skoczek klawesynu z piórkiem z tworzywa sztucznego, [wikimedia.org](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Skoczek_klawesynu_z_piorkiem_z_tworzywa_sztucznego.jpg), CC BY 3.0

Sofi Sykfont (foto.), Klawesyn wykonany przez Johana Bromana, XVIII w., [wikimedia.org](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Klawesyn_wykonany_przez_Johana_Bromana.jpg), CC BY 3.0

Instrumenty dęte drewniane i dęte blaszane

W instrumentach dętych źródłem dźwięku jest drgające powietrze. Grupa ta dzieli się na dęte drewniane i dęte blaszane. Posłuchaj dwóch krótkich prezentacji, w których przypomnisz sobie wygląd i brzmienie tych instrumentów.

Prezentacja wybranych instrumentów dętych, online-skills, (dźwięk: wyk. muzycy z AMFN) CC BY 3.0

Ćwiczenie 4

Przyporządkuj instrumenty dęte do grupy dętych drewnianych lub dętych blaszanych.

Instrumenty dęte drewniane:

Instrumenty dęte blaszane:

Obój

Puzon

Trąbka

Waltornia

Tuba

Klarnet

Fagot

Instrumenty perkusyjne

Instrumenty perkusyjne to najbardziej liczna rodzina instrumentów na całym świecie. Posłuchaj prezentacji, w której przypomnisz sobie wygląd i brzmienie tych instrumentów.

Prezentacja instrumentów perkusyjnych, online-skills, (dźwięk: wyk. AMFN z wyjątkiem gongu) CC BY 3.0

Ćwiczenie 5

Przyporządkuj instrumenty perkusyjne do jednej z grup: o określonej bądź nieokreślonej wysokości dźwięku.

Instrumenty perkusyjne
melodyczne

Instrumenty perkusyjne
niemelodyczne

werbel

bęben

trójkąt

tam-tam

tamburyn

wielki bęben

marakasy

kastaniety

dzwonki

kotły

ksylofon

dzwony rurowe

talerze

metalofon

marimba

Wszystko gra

W ostatniej części lekcji sprawdzisz swoją wiedzę o instrumentach z wszystkich grup.

Ćwiczenie 6

Ćwiczenie 7

Połącz w pary instrumenty z tej samej kategorii, tj. smyczkowy ze smyczkowym, dęty blaszany z dętym blaszanym.

Harfa

Altówka

Puzon

Wibrafon

Dzwonki

Gitara

Wiolonczela

Trójkąt

Klarnet

Waltornia

Fortepian

Fagot

Werbel

Pianino

Ćwiczenie 8

Dopasuj nazwę instrumentu do prezentowanych nagrań.

Materiał audio dostępny pod adresem:

<https://zpe.gov.pl/b/P1vs1Wwk6>

☐ altówka

☐ wiolonczela

☐ kontrabas

☐ skrzypce

Materiał audio dostępny pod adresem:

<https://zpe.gov.pl/b/P1vs1Wwk6>

☐ obój

☐ fagot

☐ flet

☐ klarnet

Materiał audio dostępny pod adresem:

<https://zpe.gov.pl/b/P1vs1Wwk6>

☐ trąbka

☐ tuba

☐ waltornia

☐ puzon

Materiał audio dostępny pod adresem:

<https://zpe.gov.pl/b/P1vs1Wwk6>

☐ talerze

☐ wielki bęben

☐ werbel

☐ kotły

Słownik pojęć

Aerofony

[gr. aēr ‘powietrze’, phōnê ‘głos’], grupa instrumentów muz., w których źródłem dźwięku jest drgający słup powietrza, pobudzony odpowiednim zadęciem (instrumenty dęte).

Wysokość dźwięku jest zależna od długości słupa powietrza w przewodzie instrumentu, a barwa brzmienia – od kształtu przewodu, materiału oraz sposobu zadęcia; zmianę wysokości dźwięku uzyskuje się przez: otwieranie i zamykanie otworów bocznych (instrumenty dęte drewniane), przedłużanie rury (suwak w puzonie, wentyle w innych instrumentach dętych blaszanych), zmianę ciśnienia powietrza (trąbka fanfarowa), w aerofonach klawiszowych (organy) przez włączanie piszczałek różnej długości; aerofony dzielą się na: zaopatrzone w ustnik, w stroik i o zadęciu wargowym.

Chordofony

[gr. chordê ‘struna’, phōnê ‘dźwięk’], grupa instrumentów, w których źródłem dźwięku są napięte struny.

Elektrofony

[gr. êlektron ‘bursztyn’, phōnê ‘dźwięk’], grupa instrumentów muzycznych, w których dźwięk jest wytwarzany za pośrednictwem drgań elektrycznych;

Fortepian

[wł. forte ‘mocno’, piano ‘cicho’], instrument muzyczny z grupy chordofonów uderzanych (chordofony).

Idiofony

[gr.], grupa instrumentów muzycznych, w których źródłem dźwięku (tzw. wibratorem) jest sprężysty element drgający (np. płytka, sztabka, pręt, rura, blaszka – tzw. języczek, naczynie z metalu, kamienia, drewna, szkła).

Membranofony

[łac.-gr.], grupa instrumentów muzycznych, w których źródłem dźwięku jest drgająca membrana, np. skóra lub błona napięta na rezonatorze (tzn. na części instrumentu współbrzmiejącej ze źródłem dźwięku i wzmacniającej jego brzmienie).

Wibrator

część instrumentu muzycznego, wprowadzana w drganie i wydająca dźwięk.

Słownik pojęć został opracowany na podstawie:

encyklopedia.pwn.pl

sjp.pwn.pl

Biblioteka muzyczna

Prezentacja instrumentów smyczkowych (dźwięk wyk. muzycy z AMFN), CC BY 3.0

Prezentacja wybranych instrumentów dętych, online-skills, (dźwięk: wyk. muzycy z AMFN) CC BY 3.0

Prezentacja instrumentów perkusyjnych, online-skills, (dźwięk: wyk. AMFN z wyjątkiem gongu) CC BY 3.0

Bibliografia

red. Andrzej Chodkowski, *Encyklopedia muzyki*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1995